

Pegadas nun labirinto baleiro

Xosé Manuel García López

BAÍA EDICIÓNS

A Lisa Donald

1

Antón gustaba de andar polos montes de Estevo, calado, sen asubiar coma os outros rapaces, vendo a auga discorrer polos regos, na compañía do seu canciño Fuco, un ser metade can, metade outra cousa: un dragón, unha cóbrega de auga, algún animal deses que só saen nos contos. Antón era un rapaz pechado en si mesmo, case mudo, que só movía os beizos para abraiarse cunha bolboreta que se pousaba nunha flor, ou para ollar as follas das árbores movéndose polo vento abafante de xullo. O seu cabelo era tan fino como o fío dunha araña, louro, e tiña o corpo esguío e desproporcionado: as súas pernas eran curtas, pero o tórax era amplo coma o dun xigante pacífico. Todo el semellaba un boneco de madeira movido por un demiúrgo somnolento. Xa levaba unha hora por esas corredoiras que coñecía tan ben, nas que antes adoitaba xogar co seu amigo Vítor, ese rapaz que marchara cos seus pais para Vigo, deixándoo sen xogos, mergullado nun encoro de indiferenza. E diso xa pasara un bo anaco de tempo: dous meses, seis meses: Antón aínda non sabía ben que era iso do tempo. Non lle gustaba o tempo pois non era capaz de medilo con precisión. Unha vez regalaranlle un reloxo deses de pulseira, dixital, un

Casio barateiro, comprado aos negros na feira dos mércores. En Estevo ningún rapaz levaba un reloxo deses, e quizais por iso Antón o gardou nun caixón e nunca máis o levou posto, temendo que llo quitasen ou simplemente que o envexaran. Algunha vez abría o caixón para ver se o aparello seguía alí, se o tempo seguía marchando, se os instantes non lograran escapar a outra parte. E poida que por causa desas cousas do tempo, ás veces, nos seus paseos, víñanlle ideas que antes nunca sentira, anacos de pensamentos que non comprendía. De súpeto, pensaba en cabezas de animais, en cans esnaquizados por coitelos suxeitos por mans que non estaban unidas a corpo ningún, no paso do tempo que era un furacán que caía nun remuíño, en bonecas iguais ás de súa curmá pequena, Auroriña, atravesadas por paus rematados en alfinetes, ou pendendo das árbores, coas testas mirando a ningúnes; tamén pensaba en corvos que mordían nos plásticos de vertedoiros nos que a xente deixaba lavadoras, pernas, ollos, coxas, beizos que xamais bicaran a ningúnén, ou talvez só os animais descoñecidos que non se deixaban ver nin sequera pola noite.

Antón, enfurruñado e pensativo, pasaba neses intres pola casa de Xaquín, ese home a quen seu pai lle advertira que nunca lle falara, que se afastara, pois era un tolo, un home malo e perverso, un ser que gardaba segredos. Antón, cando era máis pequeno, facía caso do pai, e cando Xaquín pasaba a carón da súa casa de camiño á taberna en fronte da igrexa, pechaba as fiestras e púñase de xeonllos a rezar a algunha desas virxes que parecían sufrir éxtases doentes, enmarcadas nesas estampiñas que súa nai lle puña no cabezal da cama para evitar o mal de ollo, que na familia xa estragara a vida

de seu tío Xosé, ese do que nada sabían, ese que desaparecera traballando alá en Vitoria en Deus sabe que, aquel que fora mariñeiro, pero se emborrachaba e andaba polas rúas de Vigo coma un perdido, e que tentara deixar o alcohol marchando o máis lonxe posíbel do mar, pero algo debía ter na testa, unha vea rota, el non tiña culpa ningunha, en palabras de súa nai, e non tivo arranxo.

Era unha xornada clara, calada, sen paxaros nas árbores, sen cheiros. E mesmo o vento calara de súpeto, como se unha presenza máis poderosa que el mesmo o ameazase e tivese que fuxir. Cousa estraña lle parecía a Antón, pois nese tempo xa se debía notar o cheiro a podre das amoras nas silveiras, o rebumbio do vento nas pólas, o estertor na natureza morta do verán. O seu can con ollos de dragón camiñaba como se levase a morte encravada na mirada, da mesma maneira que se estivese a seguir a un anxo cego e negro que devese por volver ao seu inferno do que un díaño máis forte o botara. Antón pensou que quizais o can estivese enfermo. Só lle daban de comer as sobras do almorzo, coma a todos os cans da parroquia. Outra cousa era en Lenzo, no centro da vila, con eses pisos tan altos, con toda esa xente que mercaba nos supermercados comida para can e que posuían gatos aos que lles limpaban con toallíñas o cu, gatos que moitas veces tiñan de nome “Ministro”, “Zorin” “Uve”; nomes que a Antón nin se lle ocorreran que existisen. De feito, o seu gato nin sequera tiña nome. Era un deses gatos de ninguén que fora parar á súa horta. Un día, Antón deixáralle unhas espiñas, e así outro día, e outro día, ata que decidiu quedar. Pero aínda así súa nai non dicía que o gato fose deles, e non lle permitía

estar na casa, tan só deixáballe comer as espiñas do peixe que mercaban ao peixeiro de Bea, ese que no verán espertaba a Antón co barullo da bucina da súa furgoneta co que chamaba aos veciños ás oito da mañá para que lle mercasen o peixe, un peixe que a Antón sempre lle parecera podre e amarelo, traído de moi lonxe, de mares afastados. E como no interior de Galicia non se consumía tanto peixe como na costa, o gato de Antón pasaba moita fame, e tiña que buscar no lixo dos veciños, pero seica non tiña moita sorte, e por iso andaba esfameado e triste, sen poder miañar, sendo un ser condenado ao silencio, igual que o seu dono.

Antón seguiu camiñando entre as silveiras. Xa estaba afeito a que os pinchos lle rabuñasen as pernas. Non tiña medo do sangue. Os seus xeonllos mostraban os sinais de moitas feridas: feridas feitas no monte, no asfalto da estrada que pasaba preto da súa casa; ou feridas dos paus cos que os escasos nenos cos que xogaba ás veces lle bateran. Pero Antón sempre calaba, nunca choraba. A última vez que unhas poucas bágoas esvararan polas súas fazulas foi na “guerra do mexo”, o verán pasado, cando os rapaces se enfrontaron e estiveran a se guindar botellas de plástico sen tapón cheas de mexo no campo de fútbol de Faldubeiras, non moi lonxe, preto da igrexa, ata que o cura don Senén se decatou e mandou chamar a Marcos o da taberna, o pai dun dos nenos, quen bateu de tal maneira no fillo que durante días non foi á escola, porque o pai tiña medo que unha desas mestras de cidade que falaban en castelán e que se metían en todo o denunciase por maltrato; unha desas –en palabras del– feministas de nariz chato, cheiro a igrexa, do PSOE, unha amargada que non fodera desde había dez anos.

Antón chegou preto do regato onde, ás veces, se paraba a beber esa auga fría que viña por debaixo da terra, desas minas de auga, das que tiña que coidarse, contaban historias de xente que caera nelas, pois o chan desaparecera baixo os seus pés. Alí se dicía que a terra era mol, semellante ás babas do diaño. Pero o que máis medo lle metía eran as historias que lle contaban algún deses rapaces maiores, de catorce ou máis, que dicían que eles engadaban os seus inimigos, servíndose deses buracos coma gaiola, e que as minas estaban cheas de rapaciños que collían nas vilas, aqueles rapaces que se atreveran a desafiar o seu poder. Antón preguntábase que comerían alá abaixo, pero despois pensou que era parvo, pois eses rapaces como moito aguantarían alá abaixo unha semana, aínda que na televisión falaban dun home que estaba na cadea, en folga de fame ou algo así, que levaba trinta días sen comer nada; un home con cara de pantasma, sen carne baixo a pel, todo ósos, que dicían que era moi malo, que matara xente, que formaba parte dos **GRAPO**, e ademais era de Vigo, pero eses pensamentos esvaecían na súa mente, e eran suplantados por outros, e entón víñalle á testa o colexio, os clips e alfinetes cos que algúns compañeiros de clase se perforaban a man, e como logo todos rían; e as mozas, as compañeiras, non podían crer o que vían os seus ollos, e algunhas chamaban a profesora, porque todo iso lles daba moito medo, un medo mesturado con risadas; e pensou en Toño, ese que se baixaba a petrina e a sacaba, aínda que non se lle vía, pois puña a man diante e facía como se estivese a se facer unha palla, e algúns dicían que a facía de verdade, e as mociñas veña a tapar os ollos. “Como se non soubesen diso”, pensaba Antón, coa ansia debuxada nos ollos.

Escoitouse un son familiar, unha detonación atenuada. Pero, cousa estraña, os paxaros nin a sentiran e non moveron nin unha á, como se fosen deuses pequerrechos e desprovistos de vida que alguén deixou alá no alto das pólas de cor semellante a coiro queimado. Antón era coma os paxaros, indiferente, calado, quedo igual que os mortos do cemiterio.

Despois pensou en Pinto. Quizais fose un disparo da súa escopeta, unha arma que a Garda Civil lle quixo retirar, pero non se sabía por que ao final non o fixo. Pinto era home ao que botaran da casa os do Xulgado, unha chabola no medio do monte, pola que pagaba de aluguer dez mil pesetas ao mes a un anónimo que, segundo dicían, estaba na cadea por cousas desas da droga. Agora o Pinto disque vivía no monte, cazando paxaros coma un tolo, pois algo tiña que botar á boca. Antón nunca tivera problemas con el e iso que pasaba diante da súa casa moitas veces.

Outra vez repetíanse eses tiros de escopeta, pero Antón ignorábaos e ollaba o ceo toldado, semellante ao dun cadro, cunha aparencia de irrealidade; máis ben era un rapaz que quedaba pasmado con outro tipo de cousas: cos chuchameles e o seu arrecendo, cunha bandada de estorniños no ceo, ou cando súa avoa muxía a súa vaca Toura. Neses intres quedaba coa boca aberta, soprando o beizo superior (cun aceno que só os rapaces ignorantes ou os tolos poden debuxar na súa cara). Facía ese xesto para sentir os peliños que lle crecieran enriba do labio e que de alí a un tempo se transformarían nun bigote que tería que afeitarse; unha vez xa o tentara coa máquina coa que súa nai se afeitaba as pernas, pero deixou o

sinal húmido dos cortes nela. Súa nai decatouse daquilo. Castigouno. Antón non comprendía por que o castigaba, como se fixese algo moi mal. Mais xa non se lembraba ben do castigo que lle impuxera.

Antón viu un lugar onde as árbores e a maleza esmorecían un pouco, un lugar que daba arrepió, pois parecía que alí se acubillaban as sombras de criaturas malditas. Ata alí se dirixiu o neno, como un explorador experto e valente. Antón devecía por acender un deses pitos que lle dera o seu compañeiro de escola Alberte, ese raparigo que xa andaba ás mozas, morrea-ba, e iso que tiña a mesma idade que Antón, doce anos, e ata dicía que lle “fixera un dedo” á porca de Lucía, esa da que falaban que “todos a fodían”, pequenos e maiores, os do Colexio ou os do Instituto de Lenzo, os de BUP. Antón esa parte non a cría, pero que un rapaz tivese esa facilidade para bicar as mozas non deixaba de abraialo, a el, que nunca tal fixera, e que cría que non o ía lograr ata os dezaseis ou máis.

—Merda —dixo, mentres acendía como podía o pito co mixto engurrado e noxento que apañara do chan esa mañá na coíña da súa casa.

Recordou cando saíu da casa: “Non fagas mal!”, berráralle a nai ao velo marchar pola porta, calado coma un morto, con esa mirada lánguida que se lle puña cando non tiña que facer, cando o aburrimiento e a falta de amigos lle esmorecían o ánimo.

Alí, sentado nunha pedra que parecía que xa tiña a forma do seu cu de tantas veces que alí se pousara, nese círculo arre-

piante no medio do monte, seguía a escoitar os disparos de escopeta de Pinto (pois ese debía ser), o home que estaba mal da cabeza, ese que cando bebía dúas ou tres cuncas se puña coma un tolo, veña chamarlle putas ás nenas, veña ameazar os veciños; pero ninguén facía nada, pois o Pinto parecía deses de moito falar pero despois nada. Antón non tiña cousa ningunha na súa contra. Toda a aldea lembraban un Pinto que non se emborrachara, gran traballador, pouco amigo da troula. Pero todo mudou cando a súa muller o deixara soíño. Din que a viron en Vigo, e que andaba cun deses que nin se sabe se son homes ou se son mulleres. Pinto respondía, cando lle preguntaban pola súa muller, que morrera de tifo, que por iso xa non andaba con el, pero ninguén entendía que demo quería dicir con iso. Xa non se morría de tifo nese tempo, que eran os días das Olimpíadas de Barcelona, pero Pinto non sabía nada desas leñas. Era un home desposuído. Por non ter non tiña nin televisión, só unha escopeta, e durmía no monte, e case se esquecera de como se falaba, como articular as palabras; e cando o tentaba, botaba un cuspe denso igual ao chumbo líquido.

Antón fixouse nunha bolboreta grande coma un puño, bonita coma un cristal de cores, estraña coma o sabor que probara das bragas da súa curmá Jessica, a irmá de Floriña, unha semana que tivo que durmir na súa casa, cando Antón aproveitara para lle revolver na roupa. Non era algo que tivera planeado. Xurdiu sen máis. Antón nos días seguintes adoitaba cheirar esas braguñas de lunares e despois enredabaas na pirola, pero non lle saía nada, non coma o Muradás, o mangallón de Liñares, que vaia se lle saía. Iso, abofé que

era verdade, pois tal viran os ollos de Antón, alá na carballreira, cando algúns rapaces levaron bebida e ata houbo un que quedou sen sentido polo bébedo que ía. Entón o mangallón de Muradás baixara os pantalóns que lle cinguían o cu coma a unha desas mulleres que din que son putas, así alguén llo dixo, aínda que Antón non entendera ben o que quería dicir, e sacouna e comezou arriba e abaixo ata que puxo os ollos en branco e entón botouno todo. Antón, por moito que o tentaba, nada. Ata ese intre non sabía como era ese líquido, e mesmo dubidou da súa existencia. Mais seguía a o tentar, e aínda que non se lle escapaba nada, era algo que lle resultaba agradábel e lle gustaba facer antes de botarse a durmir, pois quedaba cansadiño deseguida e xa non se lembraba de nada, caendo de cheo nun soño limpo, sen desexo, en branco.

Antón ollaba esa bolboreta da cor cinsa, unha bolboreta demasiado grande para o hábitat galego. Máis ben semellaba unha bolboreta dun país afastado e quente, un lugar onde de seguro habería máis nenas ás que bicar, nenas de pel escura e beizos acesos. Achegouse un pouco. Esa bolboreta non debería estar aí, iso ben se vía. Alguén a deixara. Tratábase dunha anomalía. Nunca vira tal. A bolboreta moveu as ás presentindo un perigo. Aínda así non fuxiu. Parecía estar afeita a presenza de xigantes. Antón fixouse máis de preto nas ás cinsentas e amarelas e percibiu o estampado disonante e estraño como se estivesen pintadas por un artista adicto ao opio e que perdera o xuízo. De súpeto decatouse que aquilo que vía nas ás da bolboreta era unha caveira que parecía espreitar todos os seus movementos. Antón retrocedeu, pero máis que medo sentía

fascinación. Tentou pousar o bicho nos seus dedos, pero este se movía como querendo fuxir dese xigante descoñecido que quería tocalo. Aínda así evitaba saír voando, polo que Antón pensou que a bolboreta, en realidade, non lle tiña medo e que quizais xa vira as súas pernas rabuñadas por alí, e poida que a bolboreta fose unha persoa, alguén atrapado por un arrepiante feitizo. Por iso nas súas ás estaba pintada a caveira dunha persoa; ou mesmo podería ser que a bolboreta fose un home morto, e esa era a testa descarnada desa persoa. Antón pensaba tales cousas con naturalidade, e non tiña medo de dicirlas aos demais. Entón súa nai alporizábase, nunca cousa tal escoitara, e o rapaz non entendía nada do que lle dicían, e, ademais, como suspendera na escola levaba labazadas por calquera motivo, e súa nai botáballe a culpa dos suspensos a andar a pensar nesas cousas. Quedáranlle matemáticas e lingua castelá (como quen di todo o curso), polo que todas as tardes tiña que acudir á pasantía que daba Trini, que estudaba para veterinaria ou algo así. Trini era unha muller cos meirandes peitos que vira xamais. “O ben que se debe estar aló”, pensaba Antón, “acariñándoos, lambéndoos do mesmo xeito que se fosen larpeiradas. De seguro que se a metese aló dentro, entre os dous, me saía sen problema”.

Nese momento os tiros de escopeta pararon. Máis que acougar, a Antón ese silencio inquietouno. Non se escoitaba nin un paxaro morrendo. Había un silencio que abafaba, as follas das árbores tremían un pouco, coma se o medo se instalara no bosque despois dos disparos e o espírito que se escondía tras a vexetación estivese agardando a aparición dunha sombra descoñecida.

Antón secou coa man a suor. Puxérase quente pensando en Trini, esa moza de vinte e dous, quen a pillara. De seguro que tiña moitos mozos, e que xa o fixera, e non só iso, moitas máis cousas. Seguro que era experta en lambela. Esas cousas que se contaban que facían as mulleres, aínda que non era capaz de crelo de todo. Antón baixouse os pantalóns e comezou. Alí se estaba cómodo, sobre a herba quente. Despois podería beber unha pouca de auga no regato, aínda que só había un fio. Era ese un verán demasiado ardente. Sempre que facía esas cousas tiña a sensación de estar cometendo un asasinato, e un arreguizo posuíao por uns instantes. Mentres se esforzaba, ollou de novo a bolboreta que non marchara, que parecía espreatalo; un bicho que de seguro escondía algo. De socalto, no intre en que culminaba, Antón parou. Semellaba que vira unha pantasma. A bolboreta gardaba un segredo. Estaba pousada nun túmulo de cor ocre, no cal non reparara ata ese intre. Era un montículo con forma de polvorón deses que tanto noxo lle daban e que lle obrigaban a comer no Nadal, pero que Antón cuspía cando non o vían, pois non lle gustaba o cheiro, nin o sabor, nin o que dicían deles. De súpeto, viu unha imaxe á testa que o deixou sen forzas. Antón, sentindo un frío fondo e antigo, ergueuse como puido, subiu a petrina, e deu uns pasos atrás. Tropezou e mancouse, pero outra vez se puxo de pé, para se perder na frondosidade do bosque, sen sentir os golpes nos xeonllos causados polos troncos de eucalipto que cortaran recentemente, sen notar a trabada dos toxos nas pernas, sen deterse por nada.